

stor del af sin advokatregning for at have opnået medhold ved retten enten som sagsøger eller som sagsøgt.

3. Gældende ret sammenholdt med forslagsstillernes retspolitiske ønsker

Reglerne om sagsomkostninger i den borgerlige retspleje fremgår af retsplejelovens tredje bog, kapitel 30. Reglerne gælder som udgangspunkt både for de indispositive og de dispositive civilretlige sager. Men der er dog i kapitlerne i retsplejeloven, der omhandler de indispositive sager, indsat væsentlige undtagelser til hovedreglen om refusion i retsplejelovens § 312, stk. 1, således at hovedreglen kun anvendes, hvis der er særlig grund dertil. Det normale er, at hver part bærer sine omkostninger, altså ophævelse af sagsomkostningerne, jf. §§ 451, stk. 3, 456 n, stk. 2, 465, stk. 2, 474, stk. 2, og 475 h, stk. 2.

Dette lovforslag har til formål at ændre retstilstanden vedrørende de dispositive civilretlige retssager, mens praksis i de indispositive retssager tænkes fortsat som hidtil. Det er sådan, at sagsomkostningerne i de indispositive retssager (f.eks. familieretlige sager) normalt ophæves, idet der ofte er tale om konstitutive søgsmål, altså søgsmål der stifter en ny retsstilling eller opløser en bestående retsstilling mellem parterne. Hvorimod de dispositive retssager oftest er konstaterende søgsmål, altså søgsmål, der fastslår, hvad der er ret mellem parterne. Oftest fordi den ene part har behov for en fuldbyrdsdom, således at et forfaldent krav kan inddrives, eller fordi parten har behov for en anerkendelsesdom (fastsættelsessøgsmål). De indispositive retssager er kendetegnet ved, at forhandlings- og dispositionsmaksimen ikke gælder fuldt ud; det vil sige, at parterne ikke har fuld rådighed over sagsgenstanden i denne type sager, hvorfor der er særlige hensyn at tage i netop disse sager, også i relation til sagsomkostningsspørgsmålet, hvorfor hovedreglen fraviges.

Hovedreglen om sagsomkostninger er, at hver part selv betaler sine omkostninger jf. retsplejelovens § 311, stk. 1, som er affattet således:

”Enhver part har at betale de omkostninger, som foranlediges ved processuelle skridt, der af ham begæres eller sættes i bevægelse, dog med forbehold af ret til at få dem erstattet af modparten ifølge nedenstående regler.”

Det fremgår af bestemmelsen, at denne hovedregel straks modificeres af de efterfølgende regler. Hovedreglen om refusion fremgår af lovens § 312, stk. 1, som er sålydende:

”Den tabende part er pligtig at erstatte modparten de ham ved retssagen påførte udgifter, for så vidt par-

terne ikke selv har truffet anden overenskomst, eller retten i særlige omstændigheder finder skellig grund til at gøre afgivelse fra denne regel.”

Denne hovedregel er helt i overensstemmelse med forslagsstillernes ønske, nemlig at den tabende part skal erstatte den vindende parts sagsomkostninger, medmindre parterne selv har truffet anden aftale. Problemet er efter forslagsstillernes opfattelse, at de retningslinjer vedrørende refusionsafgørelsen, som er indsat i § 312, stk. 2, i væsentlig grad modificerer denne udmærkede hovedregel. Ligeledes finder forslagsstillerne som tidligere nævnt, at den retspraksis, som er opstået på baggrund af retningslinjerne i § 312, stk. 2, vedrørende udmåling af sagsomkostninger efter størrelsen af sagsgenstanden, er uhensigtsmæssig, ligeledes med den tidligere kommenterede passus i den nugældende § 312, stk. 2, in fine.

§ 312, stk. 2, lyder således:

”Udgifter, der ikke har været fornødne for sagens forsvarlige udførelse, erstattes ikke. Hvilke udgifter der i det givne tilfælde har været fornødne, afgør retten efter sit skøn. Udgifter til anvendelse af retsstenografer erstattes, når anvendelsen efter rettens skøn i den foreliggende sag har været velbegrundet. Udgifter til forkyndelse af de afgørelser, der er nævnt i § 219, stk. 4, erstattes ikke, medmindre det må antages, at sagsøgte har forsøgt at unddrage sig forkyndelsen. Beløbet ansættes under ét til en rund sum, således at udgift til advokatsalær erstattes med et passende beløb og øvrige udgifter så vidt muligt erstattes fuldt ud. Tilkendelse af sagens omkostninger skadesløst eller efter regning eller overhovedet på anden måde end med et bestemt, i dommen fastsat beløb kan således ikke finde sted, selv om der foreligger overenskomst mellem parterne.”

§ 312, stk. 2, 2. pkt., tillægger retten et frit skøn over, hvilke sagsomkostninger den tabende part skal refundere den vindende part. Af 5. punktum fremgår det, at refusionsbeløbet ansættes under ét til en rund sum, således at udgifter til advokatsalær erstattes med et passende beløb og øvrige udgifter erstattes fuldt ud så vidt muligt. Af 6. punktum fremgår det, at tilkendelse af sagens omkostninger skadesløst eller efter regning ikke kan finde sted, uanset parternes eventuelle aftale herom. Kun ved et i dommen fastsat bestemt beløb kan sagsomkostninger tilkendes. Dommeren skønner således også over parternes aftale om sagsomkostninger, jf. § 312, stk. 1. (Når der indgås forlig og retssagen ikke sluttet med domsafsigelse, kan parterne enten selv træffe aftale om sagsomkostningsfordelingen, eller lade dette være op til retten. Det erindres, at der ikke kan ankes, når sagen ikke